

Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Review The Attitudes Of Teachers On The Trainers' Activities

ÖZET

Bu araştırma öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının incelenmesi ve bazı demografik değişkenler açısından tutumun farklılaşma durumunu incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni 2022-23 öğretim yılında Ordu ili İkizce ilçesinde resmi okullarda görev yapmakta olan öğretmen ve okul yöneticilerinden, örnekleme kolay ulaşılabilir örnekleme metodu ile belirlenen 207 öğretmen ve okul yöneticisinden meydana gelmektedir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Karasolak, Tanrıseven ve Konakman (2013) tarafından geliştirilmiş olan tek boyut ve 26 maddeden oluşan "Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgiler formu kullanılmıştır. Çalışma sürecinde veri toplama aşaması yüz yüze ve çevrimiçi araçlar kullanılmak sureti ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik olumlu yönde tutuma sahiptirler. Hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumun görev türü, cinsiyet, medeni durum ve branş değişkenlerine bağlı anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulgusu elde edilmiştir. Fakat öğretmenlerin eğitim durumu ve mesleki kıdemlerine bağlı olarak hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumun istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Eğitim durumu yüksek lisans düzeyinde olan ve mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlerin hizmetiçi eğitime yönelik daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hizmetiçi eğitim, öğretmen, tutum

ABSTRACT

This study aimed to investigate the attitudes of teachers and school administrators towards in-service training activities and to explore whether these attitudes differ according to certain demographic variables. The sample of the study consisted of 207 teachers and school administrators working in public schools in Ordu province İkizce during the 2022-23 academic year, and the sample was selected using easily accessible sampling method. The data collection tools used in the study were the "Attitude Scale towards In-Service Training Activities" developed by Karasolak, Tanrıseven, and Konakman (2013), which consists of 26 items and a single dimension, and a personal information form prepared by the researcher. The data was collected through face-to-face and online tools. According to the findings of the study, teachers and school administrators had positive attitudes towards in-service training activities. However, the attitudes towards in-service training activities differed significantly according to the education level and professional seniority of the teachers. It was found that teachers with a master's degree and more professional seniority had a more positive attitude towards in-service training activities. On the other hand, no significant difference was found in terms of job type, gender, marital status, and branch variables. Overall, this study provides insights into the attitudes of teachers and school administrators towards in-service training activities and highlights the importance of considering demographic variables when designing and implementing in-service training programs for teachers.

Keywords: In-service training, teacher, attitude

GİRİŞ

Toplumsal refah ve kalkınma, toplumu oluşturan bireylerin daimi biçimde kendilerini geliştirmelerine ve kendilerini geliştirebilmelerine fırsatlar oluşturulmasına bağlıdır. Söz konusu gelişimin sağlanabilmesi için de beşeri sermayeye dönük yatırımların gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Karadağ & Balkar, 2015). Bu sayede edinilecek bilgi ve beceriler kişisel gelişimi sağlayacak ve toplumsal fayda elde edilecek yansımaları söz konusu olacaktır. Önemli olan bir faktör ise bireysel gelişimin ve öğrenme ihtiyaçlarının hayat boyu devam edecek olmasıdır. Bu bakımdan gerekli eğitimler alınmış olsa da yeni gelişmelere ve dönüşümlere bağlı olarak mesleki anlamda bilgilerini artırılması yeni bilgi ve donanımlar kazanılması gerekli olmaktadır denilebilir.

Eğitim sistemi içerisinde doğrudan ya da dolaylı biçimde bireylerin gelişimlerinin sağlanması için birer saha uygulayıcısı olarak öğretmenlerin azami ölçüde öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliklere sahip olmalarına ihtiyaç duyulmaktadır (Töremen, 2010). Eğitim sistemi içerisinde özellikle öğrenme öğretme sürecinde etkin bir role sahip olan öğretmenler, bu yönüyle değerlendirildiğinde sistemin olmazsa olmaz unsurlarıdır denilebilir. Ancak

Murat Parlak¹

How to Cite This Article

Parlak, M. (2023). "Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:109; pp:6228-6236. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.68723>

Arrival: 04 February 2023

Published: 28 March 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Ordu, Türkiye. ORCID: 0000-0002-7228-4570

öğretmenlerin sisteme katkılarının ve mesleki verimliliklerinin büyük ölçüde sahip oldukları mesleki yeterliklere bağlı olduğu göz önünde tutulmalıdır.

Öğretmenlerin mesleki yeterlik düzeyleri alınan lisans düzeyindeki eğitimlerle şekillenmekte denilebilir. Bunun birlikte mesleğin icrası sürecinde elde edilen tecrübelerde mesleki yeterliklere dönük kazanımlar sağlamaktadır. Meslek edinme sürecinde lisans düzeyinde edinilen bilgi ve beceriler mesleğin yerine getirilmesi sürecinde güncelliğini kaybedebilmektedir. Başka bir deyişle sahip olunan mesleki bilgi, beceri ve donanımlar yetersiz kalabilmektedir. Bu aşamada meslek içerisinde meslek iş görenlerinin mevcut yeterliklerinin artırılması gereklidir. Bir örgüt olarak okullarda görevli öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin artırılması ve geliştirilmesi için izlenen stratejilerden birisi de öğretmenlerin dahil olacakları hizmetiçi eğitimlerdir (Bozık, 2021).

Taymaz (1981) tarafından ifade edildiği üzere, hizmetiçi eğitim özel ve tüzel kuruluşların örgütlerde belirli bir ücret karşılığında işe alınan ve görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmeleri amacı ile gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını veya gelişmelerini sağlamak için gerçekleştirilen eğitim sürecidir. Hizmetiçi eğitim, sadece basit motor becerilerinin öğrenilmesinden öte, karmaşık sosyal konulara yönelik tutumların geliştirilmesinden ileri düzeyde yönetim becerilerinin geliştirilmesine kadar çok geniş bir yelpazede yer almaktadır (Altınışık, 1996). Milli Eğitim içerisinde öğretmenler bağlamında düşünüldüğünde, kişisel ve mesleki gelişimi sağlamak üzere gerçekleştirilen hizmetiçi eğitimlerin planlanması ve uygulanmasına dönük başlıca amaçları, işe yeni başlayanların kuruma uyumunu sağlamak, bilim, teknoloji, ekonomi vb. alanlarda ortaya çıkan gelişmelere uyum sağlamak, mesleki sorunları çözme becerisi geliştirmek, görev, yetki ve sorumlulukları konusunda iş görenlerin mevcut bilgilerini artırmak, iş görenlerin özgüven düzeylerini iyileştirmek, motivasyonlarını artırmak ve morallerini yükseltmek şeklinde sıralamak mümkündür (Öztürk & Sancak, 2007).

Öğretmenlerin, kendilerinden beklenene başarılı sonuçlar elde etmeleri sahip oldukları mesleki alan bilgisi ve mesleki becerilerine bağlıdır. Genel olarak her öğretmenin kendi branşıyla ilgili alan bilgisine sahip olmakla birlikte öğrenciyi tanıma, öğrenme öğretmen etkinlikleri planlama ve uygulama noktasında eksiklikler yaşandığı görülmektedir (Kaya & Kartallıoğlu, 2010). Araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin aldıkları eğitime bağlı olarak alan bilgisine, Milli Eğitim sistemine ilişkin temel düzeyde bilgiye sahip oldukları ancak, öğrencilerin bireysel farklılıklarına bağlı olarak ders planlama, program uyarlama ve uygulama ile eğitim teknolojilerini kullanma başlıklarında yetersizlikler yaşadıkları görülmektedir (Kandemir, Kurt, & Apaydın, 2021; Çelik, 2017; Ozan, 2010). Ayrıca öğretmenlerin güdüleyici, güvenilir ve mesleki profesyonellik sergilemeleri de kendilerinden beklenen nitelikler arasında gösterilmektedir (Çakırer, 2015).

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumları değişkenlik göstermektedir. Bazı öğretmenler mesleki gelişimlerine önem verirken, bazıları ise bu etkinliklere katılım konusunda isteksiz olabilmektedir. Genel olarak öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere ilişkin tutumları, etkinliklerin kalitesine, faydalılığına, verimliliğine, konuların ilgi çekiciliğine ve uygulanabilirliğine bağlı olduğu söylenebilir. Ayrıca, öğretmenlerin çalıştıkları okulun ve okul idaresinin hizmetiçi eğitimlere verdiği önem de bu tutumu etkileyen faktörler arasındadır (Çakırer, 2015). Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlere daha olumlu bir tutum geliştirebilmeleri için etkinliklerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde onların da aktif bir şekilde yer almaları oldukça önemlidir.

Öğretmenlerin bireysel gelişimleri önemlidir zira öğretmenler, öğrencilerin eğitiminde anahtar rol oynamaktadırlar. Öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişimleri, öğrenci başarısı ve gelişimi üzerinde doğrudan etkili olabilir. Öğretmenler, öğrencilere rol model oluştururlar ve onların hayatında önemli bir yer tutarlar. Bu nedenle, öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmeleri, öğrencilere daha iyi bir eğitim sunmalarına yardımcı olabilir. Öğretmenlerin mesleki gelişimi, onların öğrencilerle daha iyi ilişkiler kurmasına, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun öğretim stratejileri geliştirmesine ve öğrencilerin bireysel gereksinimlerini karşılayabilecekleri daha uygun öğrenme ortamları oluşturmalarına yardımcı olabilir.

Yapılan araştırmalar hizmetiçi eğitimlerin beklenen faydayı sağlamadığına dönük sonuçlar ortaya koyuyor ise de öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin artırılmasına dönük amaca bağlı olarak uygulamalar devam etmek durumundadır (Keçelioğlu, 2018). Öte yandan Millî Eğitim Bakanlığı, Hizmetiçi eğitim etkinliklerinden umulan düzeyde olumlu sonuç alabilmek adına ve Millî Eğitim Bakanlığı, kendi merkezindeki personelin yanı sıra taşra ve yurt dışındaki personel ile özel öğretim kurumlarındaki iş görenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik eğitimlerin planlanması, hayata geçirilmesi ve değerlendirilmesi amacı ile kural ve süreçleri belirleyen bir yönetmelik yayımlamıştır. (Resmi Gazete, 2022).

Hizmetiçi eğitimler, güncel ihtiyaçlar ve öğretmen beklentileri doğrultusunda planlanmalı, bilimsel yöntemler dikkate alınarak güncellenmelidir. Bu faaliyetlerin etkinliği ve verimliliği ölçülerek, eksiklikler giderilmeli ve eğitimler geliştirilmelidir. Ayrıca, iş görenlere hizmet içi eğitim sonrası edindikleri bilgi ve becerileri kullanabilecekleri görevler verilmelidir (Dombaycı & Gürkan, 2022).

Mevcut yetersizlikler ve öğretmenlerin kendilerine ilişkin mesleki öz değerlendirmelerine bağlı olarak ve saptanan eksikliklerin giderilmesine dönük biçimde hizmetiçi eğitim etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Geleneksel anlayıştan farklı olarak öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin yerinde sağlanması için “Okul Temelli Mesleki Gelişim” modeli son yıllarda benimsenen bir strateji olmuştur (Demir & Demir, 2021). Bu yaklaşımda da esas amaç öğretmenlerin mesleki yeterliklerini geliştirmektir ve daha etkili bir sonuç almak üzere ihtiyaç odaklı bir planlama yapılması söz konusudur. Öğretmenler kendilerine ilişkin bir öz değerlendirme formu doldurmakta ve ortaya çıkan öğrenme gereksinimleri doğrultusunda ve mümkünse okul içerisinde yapılacak planlama ile uygulama gerçekleştirilmektedir denilebilir.

Asıl amacın öğretmenlerin mesleki ve kişisel olarak kendilerini geliştirmelerinin sağlanması olan model için pilot uygulamalar gerçekleştirilmiş ve geleneksel hizmetiçi eğitim faaliyetlerinden farklı olarak olumlu sonuçlar elde edilmiştir (Çetintürk & Yücel Toy, 2021).

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında aşağıda sıralı sorulara yanıt aranmıştır.

1. Bakanlık veya taşra teşkilatlarınca düzenlenen hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin öğretmen tutumları ne yöndedir?
2. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları görev türlerine bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları öğrenim düzeylerine bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
4. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları medeni durumlarına bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
6. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları meslekte geçirdikleri süreye bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
7. Öğretmenlerin konuyla ilgili tutumları branşlarına bağlı anlamlı farklılaşma göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

İşletmeler varlıklarını devam ettirebilmek için iş görenlerin gelişimlerini sağlamak ve örgüt amaçlarına uygun hedefler doğrultusunda yetiştirmek zorundadırlar (Öztürk & Sancak, 2007). Bu gereklilik durumu okullar içinde bir gerekliliktir. Öyle ki okulların çevre ile etkileşim içerisinde olan açık sistemli yapıları olan birer örgüt oldukları söylenebilir. Şu durumda Birer örgüt olan okulların amaçlara ulaşabilmeleri, varlıklarını sürdürebilmeleri kendisinden beklenen amaçları gerçekleştirebilmelerine bağlıdır denilebilir.

Okulların belirlenmiş olan amaçlara ulaşabilmeleri sürecinin en temel belirleyici bileşeni öğretmenlerdir. Bu aşamada öğretmenlerin amaçların gerçekleşmesine katkı sağlayacak nitelikte mesleki bilgi beceri ve tutuma sahip olmaları sürecin nasıl sonuçlanacağına anahtarı mahiyetindedir. Bu bağlamda öğretmenlerin sahip oldukları mesleki bilgi beceri ve tutumlarının geliştirilmesi bir gerekliliktir. Söz konusu öğretmen yeterliklerinin artırılması ve geliştirilmesine dönük işlenen strateji ise hizmetiçi mesleki gelişim etkinlikleridir.

Örgütler açısından ele alındığında hizmetiçi eğitim faaliyetleri çalışanların normatif, devam ve duygusal olarak örgütsel bağlılık düzeylerini artırabilmektedir (Dombaycı & Gürkan, 2022). Öztürk ve Sancak (2007)'a göre hizmetiçi eğitim, örgütlerin amaçlarına ulaşması yolunda örgüt üyelerinin verimliliğini artırarak işletme hedeflerine katkı sağlamak ve işletmenin değişen koşullara uyumunu kolaylaştırmaktadır.

Bu amaç için uygulanmakta olan hizmetiçi eğitim etkinliklerinden umulan sonuçların alınması tek başına bu tür faaliyetlerin düzenlenmesine bağlı olmayıp aynı zamanda bu etkinliklerden yararlanan ve yararlanması gereken öğretmen tutumlarıyla da ilişkilidir. Yapılan araştırmalar hizmetiçi eğitim etkinliklerinin umulan düzeyde fayda sağlamanın faaliyete katılan öğretmenlerin bu çalışmalarını bir gereklilik olarak kabul etmelerine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Özetle, hizmetiçi eğitim etkinliklerinin beklenen düzeyde fayda sağlamanın öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine karşı tutumlarına bağlı olduğu söylenebilir.

Bu çerçevede; öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine dair tutumlarının incelendiği bu araştırma, özde öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine dönük olumlu veya olumsuz yönde tutumlarının ortaya konabilmesi genelde ise eğitim sisteminin temel hedeflerine ulaşılabilmesine dönük sonuçlar elde edilebilmesi bakımından oldukça önemli olarak değerlendirilmektedir. Elde edilen sonuçların, öğretmen yeterliklerinin ne yolla ne şekilde artırılacağına, olası engellerin tespit edilmesine, söz konusu engellerin ortadan kaldırılmasına dönük stratejiler üretilmesine, uygulayıcılara yeni yaklaşımlar sergilemelerine ve yeni araştırmalara kaynaklık etmesi anlamında alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında, araştırma benimsenen model, evren, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin ne şekilde analiz edildiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine yönelik tutumlarını incelemek amacı ile nicel yöntem ve betimsel tarama deseni ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli bir olay, olgu veya fenomene dair görüş ve tutumların incelenmesi ve var olan durumun ortaya çıkarılarak betimlenebilir sonuçlar ortaya koymak için kullanılmaktadır (Karakaya, 2014).

Evren ve Örneklem

Bu araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ordu ili İkizce ilçesinde resmi ilköğretim, ortaokul ve liselerde görevli öğretmen ve okul yöneticileri evreninde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini kolay erişilebilir örnekleme yöntemi ile ulaşılan 207 öğretmen ve okul yöneticiden meydana gelmektedir. Örneklemin demografik yapısına ilişkin frekans ve oran bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Örneklem İlişkin Demografik Veriler

Örneklem ait demografik veriler	Değişken	n	%
Görev	Öğretmen	157	75,9
	Müdür Yardımcısı	27	13,0
	Müdür	23	11,1
Öğrenim durumu	Lisans	175	84,5
	Yüksek lisans	32	15,5
Cinsiyet	Kadın	83	40,1
	Erkek	124	59,9
Medeni durum	Evli	168	81,2
	Bekar	39	18,8
Mesleki kıdem (Yıl)	6 – 10	39	18,8
	11 – 15	28	13,5
	16 – 20	44	21,3
	21 ve üzeri	96	46,4
Branş	Sözel alanlar	111	53,6
	Sayısal alanlar	44	21,3
	Beceri alanları	52	25,1

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı; katılımcıların görev, eğitim düzeyi, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem ve branşlarına ilişkin 6 sorudan oluşan demografik verilerin elde edilmesine hizmet edecek ilk bölüm ve Karasolak, Tanrıseven ve Yavuz Konakman (2013) tarafından geliştirilen öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarını yansıtacakları 26 madde ve tek boyuttan meydana gelen “Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutum Ölçeği”nin olduğu ikinci bölüm yer almaktadır.

Ölçeğin madde toplam test korelasyonlarının yüksek olduğu, tek faktörlü olarak modelin toplam varyansın %85,056’sını açıkladığı, Cronbach Alpha katsayısının .97 olduğu saptanmıştır (Karasolak, Tanrıseven, & Yavuz Konakman, 2013).

Ölçeğin değerlendirilmesi amacı ile kullanılan referans aralıkları 1,80 altı için çok düşük düzeyde, 1,81 ve 2,60 aralığı için düşük düzeyde, 2,61 ve 3,40 aralığı için orta düzeyde, 3,41 ve 4,20 aralığı için yüksek düzeyde ve 4,20 üzeri için çok yüksek düzeyde şeklindedir.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde gönüllü katılımcılardan toplanan verilerin frekans, yüzde, ortalama, basıklık ve çarpıklık istatistikleri incelendiğinde dağılımın standart normal ile uyum gösterdiği görülmüştür. Tabachnick ve Fidell (2013)’e göre bir dağılımın çarpıklık ve basıklık değerlerinin mutlak değeri 1,5’ten küçük olması halinde dağılım standart normal kabul edilmektedir. Katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumlarının demografik değişkenler bağlamında farklılaşmalarını incelemek için iki gruptan meydana gelen değişkenlerde bağımsız örneklem t Testi, üç ve daha fazla gruptan meydana gelen değişkenler için varyansların homojen dağılımı halinde tek yönlü varyans analizi, varyansların homojenliği varsayımının karşılanmadığı değişkenlerde ise non parametrik Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarına ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

Katılımcıların Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarına Dair Bulgular

Araştırma amaçları kapsamında gerçekleştirilen analizlerle elde edilen öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutum düzeyleri Tablo 2’de aktarılmıştır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutum Düzeyleri

Ölçek	n	$\bar{x}$	Std. Sap.	Çarpıklık	Basıklık
Hizmetçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutum	207	3,675	,602	-,197	,597

Tablo 2’de verilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının hizmetiçi eğitim faaliyetlerine yönelik tutum ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Görev Türü Değişkenine Bağlı Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının görev türü değişkenine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen ANOVA test sonuçları Tablo 3’te aktarılmıştır.

Tablo 3: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Görev Değişkenine Bağlı Olarak İncelenmesi İçin Yapılan Anova Test Sonuçları

f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				ANOVA Sonuçları						
Görev	n	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	p	Farklar
(a) Öğretmen	157	3,674	,623	G. Arası	1,619	2	,810	2,262	,107	-
(b) Md. Yrd.	27	3,513	,483	G. İçi	73,005	204	,358			
(c) Müdür	23	3,874	,537	Toplam	74,624	206	1,168			
Toplam	207									

Tablo 3’te verilen bulgulara göre katılımcıların hizmetiçi eğitim faaliyetlerine yönelik tutumları görev türü değişkenine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının öğretmenlerin eğitim durumlarına bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen t-Testi sonuçları Tablo 4’te aktarılmıştır.

Tablo 4: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Eğitim Durumu Değişkenine Bağlı Olarak İncelenmesi İçin Yapılan T Testi Sonuçları

Demografik Veriler	Grup	n	$\bar{x}$	SS	t	p
Eğitim Durumu	Lisans	175	3,636	,595	-2,201	,029
	Yüksek Lisans	32	3,888	,605		

Tablo 4’te verilen bulgulara göre katılımcıların hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin tutumları öğrenim durumu değişkenine bağlı olarak farklılaşmaktadır. Buna göre yüksek lisans seviyesinde eğitime sahip olan öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ilişkin tutumları lisans düzeyinde eğitime sahip olan öğretmenlerden daha olumludur.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Bağlı Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının öğretmenlerin cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen t-testi sonuçları Tablo 5’te aktarılmıştır.

Tablo 5: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Cinsiyet Ve Medeni Durum Değişkenlerine Bağlı Olarak İncelenmesi İçin Yapılan T-Testi Sonuçları

Demografik Veriler	Grup	n	$\bar{x}$	SS	t	p
Cinsiyet	Kadın	83	3,705	,641	,590	,556
	Erkek	124	3,655	,576		

Tablo 5’te verilen bulgulara göre katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine bağlı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Medeni Durum Değişkenine Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının öğretmenlerin medeni durum değişkenlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen t-testi sonuçları Tablo 6'da aktarılmıştır.

Tablo 6: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Medeni Durum Değişkenlerine Bağlı Olarak İncelenmesi İçin Yapılan T-Testi Sonuçları

Demografik Veriler	Grup	n	$\bar{x}$	SS	t	p
Medeni Durum	Evli	168	3,668	,613	-,348	,728
	Bekar	39	3,705	,557		

Tablo 6'da verilen bulgulara göre katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumları medeni durum değişkenine bağlı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Branş Değişkenine Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının branşlarına bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen non parametrik Kruskal-Wallis test sonuçları Tablo 7'de aktarılmıştır.

Tablo 7: Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Branş Değişkenine Bağlı Olarak İncelenmesi İçin Yapılan Kruskal-Wallis Test Sonuçları

f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal-Wallis Sonuçları		
Branş	n	$\bar{x}$	SS	X ²	p	Farklar
(a) Sözel alanlar	111	3,720	,510	2,221	,329	-
(b) Sayısal alanlar	44	3,736	,459			
(c) Beceri alanları	52	3,528	,833			
Toplam	207					

Tablo 7'de görüldüğü gibi katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarında branş değişkenine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine Dair Tutumlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya dahil olan katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine dair tutumlarının öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının mesleki kıdemlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak üzere gerçekleştirilen non parametrik Kruskal-Wallis test sonuçları Tablo 8'de aktarılmıştır.

Tablo 8: Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak incelenmesi için yapılan Kruskal-Wallis test sonuçları

f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal-Wallis Sonuçları		
Mesleki Kıdem (Yıl)	N	$\bar{x}$	SS	X ²	p	Farklar
(a) 6-10	39	3,589	,463	9,857	,020	d > b d > a
(b) 11-15	28	3,566	,495			
(c) 16-20	44	3,627	,533			
(d) 21 ve üzeri	96	3,764	,697			
Toplam	207					

Tablo 8'de görüldüğü gibi katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumlarında mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Mesleki kıdem grupları arasındaki farklılaşmanın incelenmesi amacıyla yapılan post-hoc testinin sonuçlarına göre 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip katılımcıların hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumları 11-15 ve 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip katılımcıların tutumundan daha olumlu yöndedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmada kullanılan hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutum ölçeğinde elde edilebilecek en yüksek puan ortalaması 5, en düşük puan ortalaması ise 1'dir. Araştırmaya katılan öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının verdikleri yanıtların analizine göre katılımcıların ortalama puanları 3,675 şeklindedir ve katılımcıların yanıtların ortalama değerlerinin orta puan istatistiği 3,620'dir. Katılımcıların verdikleri cevapların ortalama değeri orta puan istatistiğinden yukarı yönlü olduğu görüldüğünden hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumun olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karasolak vd. (2013)'nin öğretmenler ile gerçekleştirdikleri çalışmanın bulgularında hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumun olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Bu açıdan çalışmadan elde edilen bulgular ile örtüşmemektedir. Yılmaz (2018)'in İngilizce öğretmenlerinin katılımı ile

gerçekleştirdiği araştırmanın bulgularına göre öğretmenler hizmetiçi eğitim kurumlarının iletişim, izleme ve destek gibi konularda eksiklikleri olduğunu düşünmelerine rağmen etkinliklerin genel beklentileri karşıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Boy Ergün (2020)'ün okullarda teknoloji entegrasyonu ve öğretmenlerin hizmetiçi eğitime bakışlarını incelediği çalışmanın bulgularında özellikle teknoloji ve bilgisayar alanında öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmadan elde edilen hizmetiçi eğitime olumlu yönde tutum bulgusunun literatürde yapılmış çalışmalar ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında veri toplanan katılımcıların öğretmen, müdür veya müdür yardımcısı olma durumuna göre hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Özkan (2010)'ın okul yöneticileri ve öğretmenlerin katılımı ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın bulgularına göre görev türü değişkeni hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konularında anlamlı farklılaşmaya sebep olmamaktadır. Korkmaz (2009) öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim uygulamalarının etkililiği konusunda benzer görüşlere sahip olduklarını fakat öğretmenlerin kendilerini geliştirme konusunda daha yüksek motivasyona sahip olduklarını belirtmiştir. Araştırmadan elde edilen bulguların literatürde yer alan çalışmaların bulguları ile örtüştüğü görülmektedir.

Çalışmaya gönüllü katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının eğitim durumu değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre yüksek lisans düzeyinde mezuniyete sahip olanların lisans düzeyinde mezuniyete sahip olanlardan daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Bu bulguya göre yüksek lisans mezunu öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine yönelik daha olumlu tutuma ve daha fazla motivasyona sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesinin artması öğretmenlerin kendilerini geliştirme konusunda motivasyonlarını etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumun cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bu bulgunun ışığında erkek ve kadın öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine karşı benzer tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karasolak vd. (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre erkek ve kadın öğretmenlerin hizmetiçi eğitime yönelik tutumları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Aydınalp (2008) tarafından lise öğretmenlerinin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına göre cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin hizmetiçi eğitime yönelik tutumlarında anlamlı farklılaşmaya neden olmamaktadır. Bu araştırmada ulaşılan bulguların literatürde bulunan diğer çalışmalar ile uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumlarının medeni durum değişkenine bağlı olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bekar öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu fakat bu farklılaşmanın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılarının hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumlarının branş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşmadığı görülmüştür. Karasolak vd. (2013)'nin gerçekleştirdiği araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine yönelik tutumlarında branş değişkenine bağlı anlamlı bir değişken bulunmamaktadır. Benzer şekilde Önen, Mertoğlu, Saka ve Gürdal (2009), Doğan (2009) ve Aydınalp (2008) gerçekleştirdikleri çalışmalarda öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının branş değişkenine bağlı olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bu araştırmadan elde edilen bu çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin verdikleri yanıtlara göre hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutum mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin genç öğretmenlerden daha olumlu yönde tutuma sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir. Bu bulguya dayalı olarak mesleki kıdemi yüksek olan öğretmen ve okul yöneticilerinin özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin bilgi ve becerilerini geliştirmek istemelerinden kaynaklanabileceği söylenebilir. Aydınalp (2008) tarafından yürütülen çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin artması ile hizmetiçi eğitim programlarına ilişkin görüşleri olumlu yönde artmaktadır. Bu açıdan çalışmaların bulguları paralellik göstermektedir. Fakat Gültekin ve Çubukçu (2008)'ya göre ilkökul öğretmenlerinin hizmetiçi eğitime yönelik görüşleri mesleki kıdemlerine bağlı anlamlı farklılaşma göstermemektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda uygulayıcı ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

- ✓ Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen ve okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik olumlu yönde tutuma sahiptirler fakat öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlere yönelik bakışlarını derinlemesine incelemek için nitel ve karma araştırmaların gerçekleştirilmesi faydalı olacaktır.

- ✓ Hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik tutumu incelemek amacıyla geliştirilen farklı ölçme araçları ile benzer çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- ✓ Hizmetiçi eğitime yönelik tutum ve öğretmen motivasyonu ve örgütsel bağlılık kavramlarının ilişkisinin araştırılması faydalı önemli bulgulara ulaşılmasını sağlayabilir.
- ✓ Farklı evren ve daha geniş örneklemeler ile benzer araştırmaların gerçekleştirilmesi faydalı olabilir.
- ✓ Hizmetiçi eğitim etkinliklerine yönelik kurum içi değerlendirme uygulamaları geri dönüt alınması adına faydalı olabilir.
- ✓ Hizmetiçi eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi adına bilimsel araştırmaların sonuçlarından ve üniversitelerden görüşler alınabilir.
- ✓ Uygulayıcı kurumlar tarafından desteklenen geniş çaplı bir araştırma ile hizmetiçi eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi gereken süreçlerine dair önemli bulgular elde edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Altınışik, S. (1996). Hizmetiçi Eğitim ve Türkiye'deki Uygulama. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi (3), 329-348.
- Aydınalp, B. (2008). Ortaöğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Boy Ergün, I. (2020). Okullarda teknolojinin etkili entegrasyonu: Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve tercihleri. Doktora. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozik, E. T. (2021). Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi. Bitirme Projesi, MEF Üniversitesi, İstanbul.
- Çakırer, M. A. (2015). Lider öğretmen. Ankara: Crea Yayıncılık.
- Çelik, G. (2017). İlköğretim branş öğretmenlerinin eğitim teknolojileri kullanım düzeylerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çetintürk, N., & Yücel Toy, B. (2021). İlk ve ortaokul öğretmenleri ve yöneticilerinin okul temelli mesleki gelişime yönelik görüşleri. Kesit Akademi Dergisi, 7(26), 161-181.
- Demir, E., & Demir, M. (2021). Türkiye'de öğretmenlerin mesleki gelişimi ve eğitim sistemine etkileri. Eğitim Bilim ve Araştırmaları Dergisi, 2(1), 1-8.
- Dombaycı, E., & Gürkan, N. (2022). Hizmet İçi Eğitimin Örgütsel Bağlılık Düzeyi Üzerine Etkisi. Journal of Economy Business and Management, 6 (2), 263-300.
- Doğan, O. (2009). Hizmetiçi eğitime katılımın eğitim öğretim sürecine etkisi ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gültekin, M., & Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitime ilişkin görüşleri. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (19), 185-201.
- Kandemir, M. A., Kurt, K., & Apaydın, Z. (2021). Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(7), 15-34.
- Karadağ, N., & Balkar, B. (2015). Toplumsal Kalkınmanın Bir Aracı Olarak Eğitim. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(1), 225-239.
- Karakaya, İ. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. A. Tanrıoğen içinde, Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karadolak, K., Tanrıseven, I., & Yavuz Konakman, G. (2013). Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(3), 997-1010.
- Kaya, S., & Kartallıoğlu, S. (2010). Okul temelli mesleki gelişim modeline yönelik koordinatör görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10(2), 115-130.
- Keçelioğlu, M. S. (2018). Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesindeki Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin İlkokul Öğretmenlerinin Algıları. Bitirme Projesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Korkmaz, İ. (2009). Orta öğretim okulları yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içi eğitime ve personelin geliştirilmesine ilişkin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ozan, C. (2010). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojileri açısından yeterlilikleri (Erzurum ili örneği). Yüksek lisans tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M., & Gürdal, A. (2009). Hizmet İçi Eğitimin Öğretmenlerin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bilgilerine Etkisi: Öpyep Örneği. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (3), 9-23.
- Özkan, M. (2010). Hizmet içi eğitim programlarının oluşturulmasına ilişkin öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, D., & Sancak, S. (2007). Hizmet İçi Eğitim uygulamalarının Çalışma Hayatına Etkileri. Journal of Yaşar University Dergisi, 2(7), 761-794.
- Resmî Gazete (31775, 11 Mart 2022). Millî Eğitim Bakanlığı Personeli Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği. Milli Eğitim Basımevi.
- Töremen, F. (2010). Eğitim bilimine giriş. İstanbul: İdeal Kültür.
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6. Baskı b.). Boston: MS:Pearson.
- Taymaz, H. (1981). Hizmet İçi Eğitim. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yılmaz, H. (2018). Hizmet-içi eğitim almış İngilizce öğretmenlerinin motivasyon düzeyleri: Gelenekselden değişime. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.